

[Lannung.]

specielt under arbejdet i De Forenede Nationer og i FN's kolonikommisioner, har følt betimeligheden, for ikke at sige nødvendigheden af snarest at få ændret Grønlands stilling fra kolonistatus til at være en ligeberettiget del af riget og har taget til orde herfor, når lejlighed gaves, er det med særlig dyb tilfredsstillelse, at dette forslag modtages.

Der lever i dag nogle og tyve tusinde grønlandske landsmænd, danske statsborgere, uden ret til deltagelse i rigets styre. Her er det ikke blot i sig selv en nødvendig retfærdshandling, at Grønland rykker op fra umyndig kolonistatus til at blive en ligeberettiget del af Danmarks rige, men det er også nationalpolitisk i bedste forstand en dansk rigsinteresse, i særdeleshed som forholdene i dag former sig i Grønland, herunder også og ikke mindst i forholdet til den store fremmede magt, som i øjeblikket er indtrængt med visse særlige rettigheder i Grønland. Men det bør også nævnes, at det herudover er det gode eksempel for en verden, hvor koloniproblemerne i øjeblikket er en alvorlig belastning. Det er et led i den udvikling for frigørelse og ligeret for kolonifolkene, der er så nødvendig for Vestens hele omdømme hos den øvrige verden, og således et dansk bidrag til afspænding og forståelse.

Vi kan principielt tiltræde det foreliggende forslag, med forbehold overfor visse enkeltheder og navnlig en ikke uvæsentlig enkeltheder, § 4, stk. 2. Jeg hilser det i og for sig med glæde, at man har ment at turde gå ind for almindelige, direkte valg i Grønland fremfor, hvad der ellers under hensyn til Grønlands naturforhold kunne være nærliggende, at lade rigsdagsrepræsentanterne vælge af Grønlands landsråd. Fra flere synspunkter, ikke mindst fra et synspunkt, jeg særlig skal berøre om et øjeblik, er det meget tiltalende, at man har ment at kunne vælge denne valg måde, og det vejer selvfølgelig her som iøvrigt på forhånd tungt i vægtskålen, at Grønlands landsråd er gået ind derfor. Det har jo dog i det hele fremhævet, at det ikke vil føle sig tilsidesat, hvis den endelige ordning bliver en anden end den af landsrådet foreslåede.

Med hensyn til enkeltheder forekommer det mig et meget vidtgående krav, at en kandidatanmeldelse kræver mindst 200 stillere. Hernede i moderlandet kan vi nøjes med 25

og tillader højst 50. Selvom der utvivlsomt kan fremføres grunde, der kan gøre et noget højere antal ønskeligt i Grønland, navnlig indtil videre, således hensynet til at få valgt personer, som kan siges at repræsentere hele opstillingskredsen, så er det dog et spørgsmål, om ikke kravet går vel vidt, om der er grund til at gøre så stor forskel på kravet i Grønland og hernede, og her bør det forøvrigt altid være udgangspunkt og en vigtig leveregele ikke at indføre større forskelligheder end højst nødvendigt end begrundet i de særlige forhold, men dette vender jeg tilbage til. Men det er navnlig også et spørgsmål, om kravet om de 200 stillere ikke i mindre rimelig grad vil favorisere de større bysamfund i opstillingskredsene som f. eks. Godthaab, Egedesminde o. s. v., fordi man herfra altid lettest vil kunne skaffe så mange stillere. Det er derfor naturligt at se nærmere herpå i udvalg.

Men jeg kommer så til, hvad der for mig gør en alvorlig reservation nødvendig, nemlig bestemmelsen i § 4, stk. 2. Jeg forstår, at man i første omgang har været inde på tanken om, at Nordgrønland og Østgrønland foreløbig skulle holdes helt udenfor valgordningen i overensstemmelse med det vestgrønlandske landsråds indstilling. Jeg siger i denne forbindelse det vestgrønlandske landsråds indstilling. Jeg har for mit vedkommende fra første gang, jeg mødte dette synspunkt, indtrængende advaret herimod navnlig af hensyn til konsekvenserne og påpeget, at det i hvert fald af een hovedgrund ikke vel går at holde Nordgrønland og Østgrønland udenfor, og det er af hensyn til den side af sagen, der vender ud mod FN, forholdet til FN-pagtens kolonibestemmelser. Jeg vil gerne forklare og begrunde denne alvorlige betænkelighed nærmere.

Hovedtanken med hele nyordningen er jo, at Grønland ikke længere skal være koloni, men en ligeberettiget del af riget med stilling og status som resten af dette. De Forenede Nationers pagt kapitel 11 handler om de ikke-selvstyrende områder, d. v. s. koloniområder — hvortil Grønland indtil nu hører, hvis folk endnu ikke i fuldt mål har opnået selvstyre, som det hedder, „a full measure of selfgovernment“. Med henblik på dem gælder der særlige forpligtelser i forhold til FN, som det er strejft, først og fremmest den rent konkrete pligt for moderlandet til regelmæssigt til